



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората



Методика за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на ОПР 2014-2020 г.

Проект "Подобряване процесите по стратегическо планиране и механизмите за неговото наблюдение в Община Елена" се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ	<i>стр. 3</i>
2.ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ	<i>стр. 4</i>
2.1. Общински план за развитие	<i>стр. 4</i>
2.2. Мониторинг и оценка на публични политики	<i>стр. 7</i>
3. НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ – НОРМАТИВНА РАМКА И ПРАВИЛА	<i>стр. 11</i>
3.1. Законови изисквания към наблюдението и оценката на ОПР	<i>стр. 11</i>
3.1.1. Работна група за наблюдение (мониторинг)	<i>стр. 12</i>
3.1.2. Източници, начини и периодичност за събиране, обработка и анализиране на информация	<i>стр. 13</i>
3.1.3. Индикатори за наблюдение	<i>стр. 16</i>
3.1.4. Органи за наблюдение, организация и методи на тяхната работа	<i>стр. 19</i>
3.1.5. Система на докладване	<i>стр. 20</i>
3.2. Правила за мониторинг и оценка на ОПР	<i>стр. 22</i>
3.2.1. Координация и сътрудничество между областта, общините и региона	<i>стр. 22</i>
3.2.2. Вътрешен и външен мониторинг	<i>стр. 23</i>
3.2.3. Публичност и прозрачност	<i>стр. 24</i>
4. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ОПР	<i>стр. 25</i>
5. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНКА НА ОПР	<i>стр. 31</i>

Приложение 1.

1. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящата Методика за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на ОПР 2014-2020 г.е резултат от изпълнението на Дейност 5: Разработване и въвеждане на методика за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на ОПР 2014-2020 на община Елена в рамките на Проект „Подобряване процесите на стратегическото планиране и механизмите за неговото наблюдение в община Елена”, Договор 13-13-119/13.11.2013 год. по ОПАК, приоритетна ос I „Добро управление”, съфинансиран от Европейския социален фонд на ЕС и националния бюджет.

Настоящата Методика е част от процеса на изграждане на нормативно регулирана база за координация в процесите по дефиниране и прилагане на механизми за мониторинг на местни политики в Община Елена по време на реализацията на ОПР 2014 – 2020.

Методиката и правилата са разработени въз основа на Закона за регионалното развитие (ЗРР), в сила от 31.08.2008 г., Обн. ДВ. бр.50 от 30 май 2008 г., изм. ДВ. бр.47 от 23 юни 2009 г., изм. ДВ. бр. 82 от 16 октомври 2009 г., изм. ДВ. бр. 93 от 24 ноември 2009 г., изм. и доп. ДВ. бр. 82 от 26 октомври 2012 г.; както и Правилника за прилагане на закона за регионалното развитие (ППЗРР) в сила от 31.08.2008 г., приет с ПМС № 216 от 02.09.2008 г., Обн. ДВ. бр. 80 от 12 септември 2008 г., изм. ДВ. бр. 93 от 24 ноември 2009 г., изм. ДВ. бр. 5 от 19 януари 2010 г. Пред вид са взети също така Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020), Общински планове за развитие (2014-2020), разработени от МРРБ и одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройство.

2.ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

2.1. Общински план за развитие

Програмирането на регионалното развитие обхваща разработването и актуализацията на програмни документи за регионално развитие на основата на системата от документи за стратегическо планиране на регионалното развитие. (чл. 8 ЗРР)

Общинските планове за развитие са част от системата от документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие (чл. 9 ЗРР).

Общинският план за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с областната стратегия за развитие и концепцията за пространствено развитие на общината (чл. 13 ЗРР).

Общинският план за развитие съдържа:

1. анализ на икономическото и социалното развитие на общината;
2. целите и приоритетите за развитие на общината за определен период;
3. индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана;
4. индикаторите за наблюдението и оценката на плана;
5. необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана;
6. описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
7. програма за реализация на общинския план за развитие, с която се конкретизират проектите за неговото изпълнение, съответните финансови ресурси и звената за изпълнение на проектите;
8. предварителната оценка на плана.

Общинският план за развитие е документ за стратегическо планиране на устойчиво интегрирано местно развитие, който се разработва в съответствие с предвижданията на областната стратегия за развитие (чл. 34 ППЗРР).

С общинския план за развитие се определят средносрочните цели и приоритети за развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциалът на общината и стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие, съдържащи се в областната стратегия за развитие.

Общинските планове за развитие се разработват за 7-годишен период на действие, който съвпада с периода на действие на областната стратегия за развитие.

Общинският план за развитие се обсъжда и приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината. Общинският съвет също така одобрява годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие по предложение на кмета на общината (чл. 24 ЗРР).

Общинският план за развитие се обсъжда и приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината в срок 3 месеца преди началото на периода на неговото действие (чл. 37).

Общинският план за развитие и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет.

Задълженията на Кмета на общината (чл. 23 ЗРР и чл. 35 ППЗРР) са:

- да организира изработването на общинския план за развитие, на концепцията за пространствено развитие на общината и ги внася за обсъждане и приемане от общинския съвет;
- да ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие;
- да представя годишен доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие за одобряване от общинския съвет;
- да осигурява публичност и прозрачност на общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му.

Общинският план за развитие се обсъжда и съгласува със заинтересуваните органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината (чл. 36 ППЗРР).

Както уточнява чл. 38 ППЗРР Общинският план за развитие се актуализира:

1. при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
2. в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие;
3. в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
4. при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на общинския план за развитие;
5. на основата на резултатите от междинната или последващата оценка.

За актуализиране на общинския план за развитие се разработва актуализиран документ за изпълнение за остатъка от периода на неговото действие (чл. 38 ал. 2 ППЗРР).

Изработването и приемането на актуализирания общински план за развитие се извършва при условията и по реда за изработване и приемане на общинския план за развитие (чл. 38 ал. 3 ППЗРР).

За ефективното и ефикасното изпълнение на общинския план за развитие програмата за неговата реализация може да се актуализира при необходимост с решение на общинския съвет по предложение на кмета на общината (чл. 38 ал. 4 ППЗРР).

Изпълнението на общинския план за развитие се отчита чрез годишни доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие на основата на данните от системата за наблюдение и оценка на общинския план за развитие, посочва чл. 40 ППЗРР.

Ролята на Общинският съвет по отношение на Общинския план за развитие, съгласно чл. 24. ЗРР, е:

- да обсъжда и приема общинския план за развитие по предложение на кмета на общината;
- да одобрява годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие по предложение на кмета на общината.

2.2. Мониторинг и оценка на публични политики

Разработването и прилагането на публични политики като приоритет на публичните власти означава:

1. определяне на даден проблем или идея, анализ на свързаните с тях обстоятелства и контекст, и преобразуване първоначалната идея в политическа визия и ценности;
2. преобразуване на политическата визия в програми и действия и планиране на определени резултати;
3. изпълняване на програмите и действията;
4. осъществяване на мониторинг на постигнатия напредък в изпълнението на програмите и действията, и след тяхната реализация оценява дали и доколко са постигнати планираните резултати.

С други думи, този процес се състои от четири измерения:

1. вникване в проблема = >> стратегическо планиране
2. формулиране на решения = >> разработване на политики
3. осъществяване на решенията = >> прилагане
4. проверка на прилагането и оценка успеха на процеса = >> мониторинг и оценка

Публичните политики се разработват и прилагат чрез законопроекти и закони, както и чрез подзаконови нормативни актове и свързаните с тях общи и индивидуални административни актове, концепции, програми и стратегии.

Мониторингът на публични политики може да се определи като процес на системно и непрекъснато събиране и анализ на информацията относно хода на реализацията на политиката и постигането на поставените цели/резултати.

Основна задача на мониторинга на публичните политики е да се следят и измерват постигането на планираните цели и на ефективността им в хода на тяхната реализация. Целта на мониторинга е предоставянето на ключова информация за осъществения

напредък на компетентните органи, отговорни за изпълнението и контрола на публичните политики.

В хода на осъществявания мониторинг могат да се направят своевременни корекции в начина на изпълнение на политиките. Текущият мониторинг има важна роля при дългосрочните политики и програми, които се реализират в няколко фази. Осъществяването на всяка следваща фаза може да се предшества от мониторинг и оценка на дейностите и резултатите от предшестващите етапи.

Под понятието „мониторинг“ се разбира комплекс от три основни дейности – наблюдение, анализ и оценка на цялостния процес по изпълнение/реализация на публични политики. Мониторингът е важна част от работата за реализация на политики, защото чрез него сме в състояние да следим действията в развитие, да оценяваме успешните практики и да анализираме неуспешните.

Оценката е до голяма степен част от мониторинга, но често се отделя от него с оглед на това, че се фокусира единствено върху резултатите.

Мониторингът и оценката са взаимосвързани инструменти, които се използват за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземането на управленски решения на базата на достоверни актуални данни относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

Чрез мониторинга и оценката се идентифицират резултатите и приоритетните проблеми при осъществяването на определена политика/програма и се определят начините, по които да се подходи към тяхното развитие.

Мониторингът и оценката дават възможност целевите групи и заинтересованите страни да се въвличат в самоопределяне на техните нужди, в предлагането на възможни приложими решения, в мобилизирането на наличните ресурси, при получаването на адекватна оценка за резултатите и страничните ефекти от реализацията на политиката/програмата.

Интегрална част от процеса на мониторинг и оценка е ангажиментът за споделяне на резултатите с правителството, местните власти, неправителствените организации,

целевите групи, заинтересованите страни, доставчиците на публични услуги и други социално-икономически партньори.

По-често срещани въпроси, на които се търси отговор при мониторинга, анализа и оценката на публични политики, са:

- Какви са последиците от политиката за различните групи бенефициенти, заинтересовани страни, засегнати общности?
- Какво е разпределението на положителните резултати от политиката между отделните бенефициенти и други заинтересовани страни?
- Има ли непредвидени странични ефекти от осъществяването на политиката и какви са възможните мерки за тяхното неутрализиране?
- Има ли рискове, които заплашват успеха на реализацията? До каква степен възможностите за усъвършенстване на дейностите се съчетават с избягване на рисковете за отрицателни последици?
- Каква институционална и организационна среда е необходима за осигуряване на участие заинтересованите страни в реализацията на политиките, тяхната оценка и развитие?
- Има ли изграден капацитет за осъществяване на политиката на всички равнища и какво е необходимо за неговото увеличаване?

Мониторингът и оценката на публични политики и стратегически документи са инструменти на доброто управление. Те са ключова част от процеса на вземане на управленски решения и управление на цялостния цикъл на разработване, прилагане и оценяване на обществените политики. Те създават и гарантират:

1. Ефективност и ефикасност на политиките и изграждането на стратегическа визия - институциите постигат резултати, адекватни на обществените нужди, като наличните ресурси се използват по най-добрия начин.
2. Подобрене на качеството на изпълнението на публичните политики, постиганите резултати, създаваните продукти и предоставяните услуги.

Подобрява се и се развива капацитетът на всички институции, организации и техните мрежи, ангажирани с реализацията на политиките.

3. Отчетност – отговорите на въпроса до каква степен политиките постигат своите цели, доколко рационално са използвани публичните ресурси, какви са обществените въздействия и др. под. предоставят възможност на всички заинтересовани страни – социално-икономически партньори - да преценяват степента, в която техните интереси са защитени.

4. Отговорност на управлението - политиците и служителите в публичния сектор правят публични резултатите от упражняването на своите правомощия, вземат мерки при разминавания между планирани и получени резултати, поемат отговорност за грешки и некомпетентност.

5. Прозрачност на управленските процеси - информацията за процедурите и отговорните институции са достъпни за заинтересованите страни и обществеността, каналите за комуникация между заинтересованите страни и публичните власти са отворени.

6. Механизми за гражданско участие – активните граждани получават възможност да участват във вземането на решения за реализацията на публичните политики или необходимостта от тяхната промяна.

7. Съгласие – общественият дебат позволява съгласуване на различни интереси и постигане на съгласие и подкрепа за реализацията на публичните политики. В процеса на мониторинга и оценяването на публичните политики заинтересованите страни получават възможност за влияние върху тях, което води до мобилизация и координация на обществените действия на различните заинтересовани страни.

Резултатите от мониторинга и оценките подпомагат разработването на мерки и инструменти за развитие на обществените политики.

Мониторингът и оценката са средство не само за разбиране на проблемите, възникнали по време на реализацията на обществените политики, но и средство за намиране на осъществими решения.

3. НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ – НОРМАТИВНА РАМКА И ПРАВИЛА

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР е част от дейностите по ефективно изпълнение на плана за реализация на ОПР, а от там – и постигане на предварително планираните на интегрираното устойчиво местно развитие, ефикасното и ефективно разходване на ресурсите при реализацията на планираните дейности.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация.

Предмет на наблюдението и оценката е постигането на целите и приоритетите на ОПР въз основа на резултатите от подготовката и реализацията на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана.

Всяка община следва да изгради система за наблюдение и оценка, като се съобразява с нормативните изисквания и стандарти. Тази система следва да включва:

- начините за събиране на информация,
- индикаторите за наблюдение,
- органа за наблюдение,
- организацията на работата по наблюдението и оценката,
- системата на докладване,
- осигуряване на информация и публичност.

В процеса на наблюдение и оценка участват изпълнителната власт на местно ниво, представена от кмета на общината, кметовете на кметства и кметските наместници и общинската администрация, законодателната власт на местно ниво (общинският съвет), социално-икономическите партньори на местно ниво, местните НПО, представителите на гражданското общество в общината, при спазване на принципа за партньорство.

3.1. Законови изисквания към наблюдението и оценката на ОПР

Наблюдението и оценката на Общинския план за развитие като неделима част от регионалното развитие - се извършват за постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Оперативна програма „Административен капацитет 2007-2013 г.". Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Възложителя и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и правителството на Република България, представявано от Министерство на финансите.

на регионалното развитие. Наблюдението и оценката отчитат резултатите от изпълнението на документите, които допринасят за регионалното развитие (чл. 30 ЗРР във връзка с чл. 76 ППЗРР).

Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите за регионално и местно развитие съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие (чл. 77 ППЗРР).

За постигане целите на наблюдението се изгражда система за наблюдение, която отговаря на специфичните условия и организация за изпълнение на общинския план за развитие (чл. 78 ППЗРР).

Системата за наблюдение обхваща:

1. източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация;
2. индикаторите за наблюдение;
3. органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;
4. системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

3.1.1. Работна група за наблюдение (мониторинг)

Препоръчително е Кметът със санкцията на ОбС да създаде работна група за (вътрешно) наблюдение реализацията на ОПР. Групата за наблюдение следва да включва представители на ОбС, общински експерти и ръководители, представители на социално-икономическите партньори – медии, НПО, бизнес.

В рамките на дейността си групата за наблюдение изготвя регулярни или конкретни отчети, които предоставя на Кмета и ОбС. В отчетите се оценява и напредъкът при изпълнението на ОПР. Групата активно подпомага експертите, наети чрез конкурсна процедура, да изготвят годишен/междинен/окончателен доклад за оценка на реализацията на ОПР.

Работната група за наблюдение:

- Разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение относно изпълнението на ОПР;
- Периодично (на 3/6 месеца) извършва преглед на постигнатия напредък и събира информация/статистически данни, които да предостави на кмета, ОбС и експертите при подготовка на годишния и/или междинен и/или окончателен доклад;
- Обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите;
- В работен план разглежда препоръките, формулирани в различните типове доклади и предлага на Кмета и ОбС конкретни стъпки за прилагането им.

3.1.2. Източници, начини и периодичност за събиране, обработка и анализиране на информация

Наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се извършва въз основа на данни на Националния статистически институт, на административната статистика на Агенцията по заетостта, както и на данни от други надеждни регионални и местни източници на информация (чл. 79 ППЗРР).

Наблюдението на изпълнението на ОПР трябва да се базира върху актуални, проверими и достоверни данни, които се набират от надеждни национални, регионални и местни източници на информация като: Национален статистически институт; Евростат; национални, регионални и общински стратегически, планови и програмни документи, обнародвани в Държавен вестник или съответно в правителствения портал за обществени консултации – www.strategy.bg, както и официалните интернет страници на различните институции; Европейската комисия; изследвания на ООН, Световна банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие; проучвания и информация, предоставена от Управляващите органи на Оперативните програми; анкети за набиране на липсваща информация; други документи, отговарящи на изискванията.

Работната група ще трябва да набележи (и да набелязва до края на плановия период 2020 г.) онези проекти на територията на цялата община, чрез които се реализира ОПР, независимо от това, кой ги изпълнява – община, НПО, частен бизнес, училищно настоятелство, читалище или друга организация/институция. В рамките на

възможностите трябва да се набира информация за източниците на финансиране на проекти и степента на тяхната реализация. След като се проучат подробно сроковете за отчети по реализация на проектите (най-често имаме пред вид тези, които се съфинансират от европейските фондове) с изпълнителите на проектите следва да се установят отношения на отговорно предоставяне на търсената информация, която ще се съдържа в отчетите им – първоначални, средносрочни, окончателни. Работната група следва да изготви общ хармонограм (график) на подаването на отчети и получаването на информация от всички изпълнители на проекти на територията на общината, след което в колегиална и партньорска атмосфера да осигури получаването на самата информация.

Основните надеждни източници на информация са:

- Годишни/междинен доклади за изпълнение на ОПР на общината от предходни години;
- Информация на подадените, изпълнявани, прекратени и изпълнени проекти, съфинансирани от европейските фондове (ИСУН);
- Въпросници за анкетиране на членове на общинския съвет, общински експерти;
- Работна статистика, работни документи и бележки, създадени от общинската администрация по време на изготвяне на ОПР;
- Информация относно предишни осъществени планове и проекти на местно ниво;
- Статистически данни, създавани и обработвани от съответната община;
- Актуализация на Общинския план за развитие (ако има такава);
- Актуализация на Областната стратегия за развитие (ако има такава);
- Годишни доклади за изпълнение на бюджета на общината;
- Протоколи от публични обсъждания, работни срещи със социално-икономическите партньори на местно ниво и др. под, тематично свързани с реализацията на ОПР;
- Данни от Национален статистически институт и Териториално статистическо бюро – София;
- Данни от Дирекция “Агростатистика” към Министерство на земеделието и горите;

- Данни от Дирекция “Мониторинг на околната среда” към Изпълнителна агенция по околна среда;
- Секторни и оперативни стратегии и програми;
- Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 – 2022 г.
- Регионален план за развитие на Северен централен район от ниво 2 за периода 2014-2020 г .

Оценката на изпълнението се извършва чрез сравняване на постигнатите резултати с данните за изходното състояние и базисния сценарий. Освен обективните технически и икономически резултати е необходимо да бъдат отчетени и неподлежащите на количествена оценка резултати, както и косвените резултати. В резултат на оценката могат да бъдат предложени промени в някои от целите и параметрите на ОПР, както и промени в инструментите за тяхното изпълнение.

Мониторингът предполага тръгване от базисна изходна ситуация и проследяването с времето на промените, до които довеждат интервенциите в резултат от прилагането на ОПР. Това означава, че общинският план за развитие следва да съдържа изходни данни, чрез които се описва проблемът или ситуацията преди въвеждането на новата политика. Съответно мониторингът ще изследва новата ситуация на базата на сравнение с изходната.

Ако не могат да се намерят изходни данни, за измерител на промените във времето се използват целеви въпросници, адресирани към експерти в съответната област, които биват анкетирани. Ако не може да се установи конкретна промяна чрез използването на въпросник, следва да се формулира измерител на текущото състояние, който да се използва при бъдещи справки.

Като минимум се очаква групата поне 2 пъти годишно набира и актуализира информацията за реализацията на ОПР и да я обработва и да подготвя анализ на набраната информация, който в средата на годината да бъде докладван на кмета на общината, който по свое усмотрение взема решение дали да я представи на ОбС, а в края на годината служи за основа за разработване на Годишния доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие

3.1.3. Индикатори за наблюдение

Индикаторите за наблюдение на общинските планове за развитие отчитат степента на постигане на целите и приоритетите за развитие, определени общинския план за развитие, въз основа на данните за физическото и финансовото им изпълнение (чл. 80 ППЗРР). Индикаторите за наблюдение отчитат конкретните продукти, резултатите и въздействието от изпълнението на целите и приоритетите за развитие (пак там).

Чрез пречупването на резултатите през призмата на критериите за приложимост, обоснованост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост се постига обективна преценка относно резултатите от реализацията на плана и въздействието върху социално-икономическия облик на областта и степента на реализация на очертаните в плана средносрочните цели на регионалното развитие.

Индикаторите са разделени в три взаимосвързани групи:

- **Индикатор за продукт:** измерват се физически или монетарни единици;
- **Индикатор за резултат:** свързват се с преките и непосредствени ефекти, създадени в хода на изпълнение на ОПР;
- **Индикатор за въздействие:** свързани са с последствията от ОПР извън непосредствените ефекти върху неговите преки бенефициенти.

За да се реализира мониторингът и най-вече оценката (съсредоточена върху конкретните резултати), се изисква целите да се измерват с конкретни индикатори, предварително определени и количествено изразени. Те следва да са съобразени също така с посочените в Националната стратегия за развитие на България 2014 – 2020 и Регионалния план за развитие на Северен централен район 2014 – 2020 стратегически цели и съответстващи им макроикономически индикатори.

Ключови национални индикатори:

- Нарастване на БВП на човек от населението от 5 942 лв. (2010) на 9 100 лв. (2020) на човек;
- Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 – от 30% (2008) на 38% (2020);
- Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години – от 14,3 % (2012) на 8 % (2020);
- Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години – от 50,1 % (2012) на 54 % (2020);
- Общ доход на лице от домакинство – от 3 216 лв. (2009) на 4 800 лв. (2020) годишно.

Индикаторите за оценка реализацията на ОПР, макар и базирани на конкретни числа, следва да отразяват тенденции в развитието на областта. Такива могат да бъдат стойностите, изразени като процент от цялото, за да се проследи тенденцията, сравнена с изходното положение (както е и в случая със стратегическите цели на Регионалния план за развитие на Северен централен район по-горе). В същото време данните за самото оценяване следва да са редовни (официализирани), верифицирани, релевантни (в съответствие) и прости.

Примерни индикатори на темата „инфраструктура“:

- Дължина на новоизградената или подобрена пътна мрежа (% на мрежата)
- Процент на населението в подобрен транспортен достъп (нарастване в % за периода)

Примерни индикатори на темата „околна среда“:

- Процент на отпадъчни води, подложени на пречистване (%)
- Домакинства с подобро водоснабдяване (%)
- Рехабилитирани площи, нарушени от ерозия, замърсяване или свлачищна дейност (дка)

Примерни индикатори на темата „социална инфраструктура“:

- Брой на населението, получило нов достъп до здравни услуги (%)
- Брой провеждани прояви (или ангажирани участници) по линия на културния, фестивалния и конгресния туризъм

- Нарастване на коефициента на заетост от ... през г. до над ... % през 2020 г. и около ... % за жените.

Конкретният набор от индикатори може да бъде променян, разширяван и допълван с препоръките към всеки годишен и/или междинен доклад за изпълнението на ОПР.

В ОПР 2014 – 2020 г- на Община Елена са разписани индикаторите за наблюдение и оценка на реализацията на плана. Индикаторите са избрани в съответствие с критериите на системата SMART (**S**pecific - Специфични, **M**easurable – Измерими, **A**vailable - Налични, **R**elevant - Релевантни, **T**imely - Съобразени с времето):

- *Специфични за обекта на измерване*: всеки индикатор принадлежи към ясно дефинирана област на интервенция;
- *Измерими*: индикаторите са изцяло дефинирани в количествено отношение;
- *Налични* на приемлива цена и в сравнително кратък срок, достъпни от налични системи за събиране на данни в областта;
- *Релевантни* – фокусът е поставен на информативността, а не количеството налична информация;
- *Съобразени с времето* – системата е ориентирана към индикатори с ясно изразена периодичност, които могат да бъдат използвани както за оценка, така и текущ контрол на изпълнението и риска.

Включените в системата индикатори касаят социални, икономически, физически и финансови характеристики на община Елена. Планирани са и специфични индикатори, свързани с управлението, маркетинга и сътрудничеството в местното развитие. Съобразно с Методическите указания на МРРБ за разработване на (...) Общински планове за развитие (2014-2020), индикаторите за резултат са ориентирани към реализацията на целите/мерките, докато индикаторите за въздействие са привързани към действията в рамките на отделните приоритетни области. Първият вид индикатори могат да бъдат съотнесени и спрямо конкретен ключов проект, включен в програмата за реализация на ОПР. Вторият вид следва да оцени цялостната ефективност на стратегията и какво е достигнатото състояние на общината, спрямо визията и стратегическите цели до 2020 г.

За целите на отчитане изпълнението на ОПР ще се използват следните видове индикатори:

- Общи индикатори
- Специфични индикатори:
 - индикатори за въздействие;
 - индикатори за резултат.

Общите индикатори отчитат приноса на Общинския план за развитие на община Елена 2014-2020 г. за постигане целите на Стратегия „Европа 2020” и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020г.

Вижте конкретните индикатори за наблюдение и оценка на реализацията на ОПР – Елена 2014 – 2020 в **Приложение 1**.

3.1.4. Органи за наблюдение, организация и методи на тяхната работа

Орган за наблюдение на общинския план за развитие е общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на общинския план за развитие (чл. 89 ППЗРР)

Общинският съвет като орган за наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие има следните задължения (чл. 81 ППЗРР):

1. осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за регионално и местно развитие;
2. координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;
3. осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи,

обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности и социалното включване;

4. обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие;

5. осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на регионалните планове за развитие и на общинските планове за развитие;

6. разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;

7. определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие.

3.1.5. Система на докладване

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие (чл. 91 ППЗРР – тук и последващите), като за резултатите от наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се разработва годишен доклад.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изготвя по определен от кмета на общината ред и се одобрява от общинския съвет по предложение на кмета на общината. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изготвя и внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет до 31 март на всяка следваща година. Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изпраща на председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на общинския план за развитие.

Годишният доклад е с акцент върху степента на изпълнение и конкретните резултати от реализацията на отделните проекти. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие съдържа информация за:

1. общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение;
3. действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в т. ч.:
 - а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
 - б) преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - в) мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие;
 - г) мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината;
 - д) мерките за прилагане принципа на партньорство;
 - е) резултатите от извършени оценки към края на съответната година;
4. заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Докладите за междинни оценки предоставят информация за:

- постигнатия напредък в изпълнението на целите и приоритетите за развитието на общината;
- възникналите проблеми и предприетите от компетентните органи действия за тяхното преодоляване;

- прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на ОПР до края на периода на неговото действие

Експертите, участващи в извършването на мониторинг и оценки на общинските планове за развитие трябва да отговарят на следните изисквания за квалификация (чл. 83 ППЗРР):

1. да имат придобита образователно-квалификационна степен "магистър";
2. да са осъществявали ръководна, експертна, преподавателска или научна дейност в продължение най-малко на 5 години през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор;
3. да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

3.2. Правила за мониторинг и оценка на ОПР

3.2.1. Координация и сътрудничество между областта, общините и региона

Мониторингът на реализацията на дадена политика/програма/проект по дефиниция е постоянен и текущ. Отчетността по мониторинга обаче се осъществява не на ежедневен принцип, а на по-малки или по-големи интервали от време. В случая с реализацията на общинските планове за развитие е прието да се изискват:

- Годишни доклади за изпълнение на общинския план за развитие;
- Междинна оценка, която се оформя в междинен доклад;
- Окончателна оценка, които се оформят в окончателен за изпълнение на общинския план за развитие.

Координацията и сътрудничеството на местно, областно и регионално ниво следва да бъде по отношение на срокове за изготвяне на трите упоменати по-горе типа доклади, но и по отношение обмяна на успешни практики и опит при мониторинг, наблюдение и реализация на общинските планове за развитие.

Всеки един от докладите за мониторинг, оценка и реализация на общинския план за развитие – годишен, междинен, окончателен – се предава своевременно на областна администрация, където ще послужи за мониторинг, оценка и реализация на областната стратегия за развитие.

Резултатите от наблюдението на общинските планове за развитие и на регионалните планове за развитие се отчитат при изпълнението на съответните областни стратегии за развитие и на Националната стратегия за регионално развитие (чл. 82. ППЗРР).

3.2.2. Вътрешен и външен мониторинг

Мониторингът може да е вътрешен, външен - когато се използва външен мониторинг, за да се проверят резултатите от вътрешен мониторинг.

Вътрешният мониторинг се извършва от експерти – служители в съответната администрация. При него се акцентира върху разпределението на наличните ресурси, разходването на отпускнатите средства, изпълнението на задачите, спазването на сроковете, възникването на непредвидени обстоятелствата, предлагането на уместни промени, внасянето на своевременни корекции, както и върху установяването на действителния напредък в прилагането на определена политика (програма, проект) в дадена област. Вътрешният мониторинг трябва да е ежедневна дейност на експертите, определени от компетентния орган, осъществяващ прилагането. Можем да определим изработването на годишните доклади за изпълнение на общинските планове за развитие като резултат от вътрешен мониторинг.

Външният мониторинг се възлага от компетентния орган на външни за съответната администрация експерти, ангажирани според процедурата за възлагане на обществени поръчки. Външният мониторинг създава допълнителна сигурност по отношение на независимостта, откритостта, обективността и прозрачността при оценката на междинните и крайните резултати. Специално внимание се обръща на точното съответствие с приетите правила и на ефективното усвояване на финансовите средства. Можем да определим извършването на междинен и окончателен мониторинг, анализ,

оценка и доклад на общинските планове за развитие, както и актуализациите им като резултат от външен мониторинг.

Експертите, участващи в извършването на външен мониторинг, като квалификация следва да отговарят на изискванията към експертите, които извършват оценки на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие, посочени в чл. 83 ППЗРР, а именно:

1. да имат придобита образователно-квалификационна степен "магистър";
2. да са осъществявали ръководна, експертна, преподавателска или научна дейност в продължение най-малко на 5 години през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор;
3. да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

При възлагане на оценки органите за управление на регионалното развитие изискват писмени доказателства за установяване на съответствието с изискванията на ал. 1 и за липсата на конфликт на интереси от кандидатите.

3.2.3. Публичност и прозрачност

Стратегиите, плановете и програмите за регионално и местно развитие, както и документите и действията на държавните органи и на органите на местното самоуправление, свързани с тяхното изработване, одобряване, приемане, актуализиране, изпълнение, наблюдение и оценка, са официална обществена информация.

Всички органи, отговорни за някое от нивата в регионалното развитие, информират своевременно и по подходящ начин обществеността за характера и същността на документите и действията, свързани с изработването, одобряването, приемането, актуализирането, изпълнението, наблюдението и оценката на стратегиите, плановете и

програмите за регионално и местно развитие, за необходимостта, потенциалните ползи и за последиците от тях, както и за постигнатите резултати.

На ниво община Кметът на общината и Общинският съвет осигуряват информация и публичност на общинския план за развитие в съответствие със своите компетенции (чл. 41. ППЗРР).

Общинският съвет, по-конкретно, като орган на наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие е задължен да определи и да осигури изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие (чл. 81 ППЗРР).

Самите доклади за реализацията на общинския план за развитие за развитие в рамките на мерките за публичност и прозрачност и задължително се публикуват на интернет-страницата на общинска администрация.

Когато бъде изградена Единната информационна система за управление на регионалното развитие, чиято цел е ефективното и ефикасното управление на регионалното развитие и осигуряването на информация, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, финансирането, наблюдението и оценката на регионалното развитие (чл. 25 ЗРР и чл. 4 ППЗРР), в нея ще се публикуват Общинският план за развитие и докладите от мониторинга, анализа и оценката на неговата реализация – годишни, междинен и окончателен (чл. 91 ППЗРР).

4. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ОПР

Наблюдението на общинския план за развитие (ОПР) е процес на систематично и постоянно набиране и анализ на информация, свързана с хода на изпълнението му. Целта е да бъде упражнен контрол и да бъдат приложени последващи корективни намеси (ако такива се налагат) за постигане на планираните резултати.

Наблюдението (мониторингът) на ОПР очертава картината на развитие и напредъка, върху която стъпва общинското ръководство при вземането на управленски решения, дава информация на заинтересованите страни за хода на реализация на ОПР, за ефективността и ефикасността на изпълнението на базата на съотношението на

ползвани ресурси и получени резултати, е ключово за отчетността и финансовата стабилност на реализацията на ОПР, създава условия за проследяване на тенденции в развитието и оценката им.

Процесът на наблюдение стъпва върху предварително определените, обществено договорени и описани в ОПР приоритети на развитие, заложените цели и планираните резултати, физически и финансови индикатори, методи и подходи на реализация, мерки за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране на местното развитие.

Наблюдението на изпълнението на ОПР трябва да се базира върху актуални, проверими и достоверни данни, които се набират от надеждни национални, регионални и местни източници на информация като: Национален статистически институт; Евростат; национални, регионални и общински стратегически, планови и програмни документи, обнародвани в Държавен вестник или съответно в правителствения портал за обществени консултации – www.strategy.bg, както и официалните интернет страници на различните институции; Европейската комисия; изследвания на ООН, Световна банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие; проучвания и информация, предоставена от Управляващите органи на Оперативните програми; анкети за набиране на липсваща информация; други документи, отговарящи на изискванията.

Органът за наблюдение на ОПР е Общинският съвет. В тази негова роля ОбС следва да:

1. наблюдава изпълнението на ОПР въз основа на заложените физически и финансови индикатори по отношение на реализацията на целите, приоритетите и мерките за регионално развитие;
2. координира дейностите по наблюдението на ОПР със заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица;
3. осигурява съответствие на наблюдението с условията, правилата и разпоредбите на българското законодателство и на европейското законодателство, включително в областта на защита на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности на половете и социалното включване;

4. обсъжда и одобрява редовните годишни доклади и заключителния доклад за изпълнението на ОПР;

5. осигурява комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на ОПР;

6. разглежда предложения и взема решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски, като дава конкретни указания за преодоляването им;

7. определя мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на ОПР.

Кметът на общината организира наблюдението (мониторинга) на реализацията на ОПР. Работеща формула за осигуряването на качествено и отговорно наблюдение е създаването на работна група (оперативна група) за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР.

Кметът предлага, а ОбС одобрява състава на работната група. не е препоръчително групата да надвишава 9 - 12 членове, за да запази работоспособността си и ангажираността на членовете си през целия период на наблюдение. Препоръчително е също така в състава на групата да има представители на заинтересованите страни - общинска администрация и експерти, ОбС, бизнес, граждански сектор.

Групата е препоръчително да има следния състав:

- заместник кмет на Общината;
- един (или двама) кметове на по-големи населени места в общината;
- двама (или трима) общински специалисти;
- двама (или трима) общински съветници;
- двама (или трима) представители на НПО;
- двама (или трима) представители на бизнеса (браншови организации).

Трябва да се обмисли кои общински ръководители и/или експерти от Община Елена, натоварени с отговорността за контрол върху реализацията на определени общински политики, или представители на дирекции да бъдат привлечени като постоянни членове на работната група, или да бъдат привлечени към работата на групата спорадично, съобразно нуждите на тематична основа съобразно мястото им структурата на общинската администрация и отговорностите им.

В структурата на общинска администрация – Елена длъжностите и дирекциите, които упражняват контролни функции в различни сфери, а следователно набират актуална информация в тези сфери, които са свързани и с изпълнението на ОПР, са, както следва:

Главен архитект

Съгласно Закона за устройство на територията ръководи, **координира и контролира** дейностите по устройственото планиране, проектирането и строителството на съответната територия, **координира и контролира** дейността на звената за изпълнение на функциите и задачите по този закон - и издава административни актове съобразно правомощията, предоставени му по този закон.

Финансов контролър

Според изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор извършва предварителен **контрол** за законосъобразност на разходваните средства.

Дирекция „Финанси, бюджет и местни приходи“

Изпълнява функции свързани с общинския бюджет и местните финанси, вътрешно-ведомствен **контрол**, местни приходи, разрешителни и регистрационни режими, икономически дейности и услуги.

Дирекция „Устройство на територията и общинска собственост“

Изпълнява функции по устройствено планиране, строителство и благоустройство, общинска собственост, концесии и приватизация, екология, озеленяване и чистота, архитектурно-строителен **контрол**.

Към дирекциите в ОБА - Елена, които имат отношение към изпълнението на ОПР и които набират информация по силата на служебните си ангажименти, отнасяме и

Дирекция „Финансиращи програми и хуманитарни дейности”

изпълнява функции в областта на образованието, културата и вероизповеданията, социалната политика и програмите за временна заетост, здравеопазването, спорта, отдиха, културно- масовия туризъм и младежките дейности, **проектното финансиране**.

Работната група за наблюдение ще бъде задължена да:

- Разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на ОПР;
- Извършва периодичен преглед на постигнатия напредък в изпълнението на ОПР;
- Разглежда резултатите от изпълнението на мерките и степента на постигане на целите;
- Разглежда резултатите от междинната оценка;
- Разглежда предложения за преразпределение на средствата по заложените мерки;
- Прави предложения за изменение на Плана с цел неговото подобряване.

В задачите на работната група ще влиза извършването на:

1. Планирани ежегодни наблюдения - за изпълнението и напредъка по реализацията на ОПР, чийто резултат е годишният доклад за изпълнението на ОПР, който се изготвя ежегодно.

Кметът на общината определя реда за изготвяне на годишния доклад, и внася готовия годишен доклад за одобрение от ОбС. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ОПР се изготвя и внася за обсъждане и одобряване от ОбС до 31 март на всяка следваща година. Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР се изпраща на председателя на Областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване. Информацията и данните от доклада, свързани с наблюдението на изпълнението на ОПР, се въвеждат в единната информационна система за управление на регионалното развитие. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие осигуряват

информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на общинския план за развитие.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие съдържа информация за:

1. общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност промените в социално-икономическите условия в общината; включително по икономически сектори;
2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение;
3. действията, предприети с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в т. ч.:
 - а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
 - б) преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - в) мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие;
 - г) мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината;
 - д) мерките за прилагане принципа на партньорство;
 - е) резултатите от извършени оценки към края на съответната година;
4. заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

След изготвяне на Годишния доклад се организира публичното му представяне и разпространяване чрез: публикуване на интернет страницата на общината; местни медии; изпращане на доклада до партньорите по реализацията на ОПР; организиране на публична дискусия, въвличаща компетентните органи, заинтересованите страни и професионалните общности.

2. Наблюдения при необходимост – при настъпила значима промяна в ситуацията, при задание от ОбС и Кмета и т.под.

По решение на органа за наблюдение могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

В този случай работната група ще изготвя документ съгласно конкретната поставена задача.

Изготвеният доклад по преценка на кмета ще се предоставя за информация, обсъждане и одобрение от Комисии към ОбС или ОбС.

Пак по преценка на Кмета ще се предприемат стъпки за публичното представяне на доклада.

3. Финализиращи наблюдения (в края на плановия период).

В този случай работната група ще следва да изготви доклад за цялостното изпълнение на ОПР и да включи в него оценка на постиженията и въздействието от реализацията на ОПР, оценка на ефективността на ресурсите, анализ на изпълнението, изводи и препоръки за новия ОПР и др.

Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ОПР се осигурява от бюджета на общината.

5. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНКА НА ОПР

Оценката е периодично съждение за съответствието, ефикасността, ефективността, въздействието, устойчивостта на постигнатото съобразно предварително определените в ОПР цели. Оценката сравнява постигнатото с положението и нуждите преди началото на намесата, от една страна, и с предварително планираните резултати и поставени цели, от друга.

Оценката е дейност, която се извършва систематично въз основа на определени стандарти и предварително определени критерии за приложимост, обосновааност, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост. Критериите могат да имат еднаква или различна за всеки един от тях тежест.

В процеса на реализация се извършват предварителна, междинна и последваща оценка.

Оценката е процес, който следва мониторинга и се основава на събраните посредством мониторинга данни и се изразява в анализа им на базата на предварително определени и записани в ОПР индикатори. ОПР обаче не е застинал във времето документ, затова при необходимост могат да бъдат въведени и допълнителни индикатори.

Индикаторите следва да са съобразени с:

- Действащото европейско и национално законодателство.
- Методическите указания, утвърдени със заповед на министъра на регионалното развитие;
- Стратегическите и работни документи на ЕК, определящи актуални и подходящи индикатори на европейско ниво;
- Допълнителни индикатори, отразяващи конкретни специфични нужди на територията на общината.

Примерни индикатори са:

- Брой реализирани проекти;
- Брой предприятия, получили безвъзмездна финансова помощ, друг вид финансова помощ или нефинансова помощ;
- Брой подпомогнати нови предприятия;
- Частни инвестиции за съфинансиране на публична финансова и нефинансова помощ;
- Брой реализирани проекти, подкрепящи начинаещ бизнес, подкрепящ иновациите, стимулиращ бизнеса;
- Брой създадени нови работни места (вкл. за мъже и жени);
- Брой на потребителите на създадена нова услуга;
- Километри нови пътища, жп линии, друга инфраструктура;
- Километри реконструирани пътища, жп линии, друга инфраструктура;
- Финансово измерение (стойност) на спестени човекотрудодни поради създадена нова услуга;
- Допълнителен капацитет на производството на енергия (mw);

- Допълнително население, ползващо благоустройствени мероприятия, защита от наводнения, други мерки на защита;
- Рехабилитирана (рекултивирана) площ (км. кв.);
- Намаляване на емисиите на парниковите газове (со₂ еквиваленти, кило тона годишно);
- Други.

Кметът на общината възлага извършването на оценките на реализацията на ОПР при условията и реда на ЗОП на външни експерти.

1. Предварителната оценка

Предварителната оценка се извършва в процеса на подготовка на ОПР. Тя включва оценка за социално-икономическото въздействие на мерките, заложените в ОПР; както и тяхната екологична оценка.

При въвеждане на нови политики в плана за развитие предварителната оценка включва следните етапи:

1. Определяне на целите и задачите политиката;
2. Дефиниране на входа, изхода и резултатите;
3. Определяне на възможните алтернативи за постигане на целите и оценка на въздействието на тези алтернативи;
4. Определяне на критериите за вземане на решение (как да се направи избор сред различните алтернативи) и определяне на тежестта на всеки критерий поотделно;
5. Оценка на алтернативите съгласно критериите;
6. Определяне на най-добрата алтернатива;
7. Очертаване на плана за изпълнение.

2. Междинна оценка

В процеса на реализация на ОПР 2014 - 2020 междинна оценка следва да се извърши не по-късно от 4 години от началото на неговото действие, т.е. не по-късно от

2017 г. Тя стъпва върху обективни и проверими данни и върху годишните доклади за изпълнението на ОПР, както и доклади по необходимост и/или финализиращ, разработени от работната група, съставена от общински ръководители и експерти.

Междинната оценка включва:

1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. оценка на степента на постигане на планираните цели;
3. оценка на ефективността и ефикасността на ползваните ресурси;
4. изводи и препоръки за актуализация на ОПР.

3. Последваща оценка

Последваща оценка за изпълнението на ОПР следва да се извърши не по-късно от 1 година след изтичане на периода на неговото действие, т.е. не по-късно от 2021 г. Тя стъпва върху обективни и проверими данни и върху годишните доклади за изпълнението на ОПР, разработени от работната група, съставена от общински ръководители и експерти, както и върху междинната оценка, разработена от външни експерти.

Последващата оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на ползваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Изборът на методи за осъществяване на междинната оценка трябва да бъде съобразен с:

1. Методическите указания, утвърдени от Министъра на регионалното развитие;

2. Насоките на Европейската комисия (ЕК)¹, Работен документ на ЕК № 5 „Индикативни насоки върху методите за оценка: оценка по време на програмния период”; и Работен документ № 7.

При нужда Кметът на общината може да възложи допълнителни тематични оценки и оценки за специфични случаи, възникнали в реализацията на ОПР.

Нормативната рамка формулира и изискванията за квалификация на експертите, които имат право да участват в извършването на оценки на изпълнението на ОПР и съгласно тях експертите следва:

1. да имат придобита образователно-квалификационна степен "магистър";
2. да са осъществявали ръководна, експертна, преподавателска или научна дейност в продължение най-малко на 5 години през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор;
3. да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

Съответствието с гореизброените изисквания се доказва с писмени доказателства, също така експертите следва да декларират липса на конфликт на интереси.

За по-голямо удобство и прегледност резултатите от оценката на изпълнението на ОПР се нанасят в матрица за цялостно проследяване на процеса на планиране, изпълнение, мониторинг и оценка, като стъпват на матрицата на индикаторите за наблюдение и оценка на ОПР.

¹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/index_en.htm

Кметът на общината внася за обсъждане, а ОбС одобрява за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на общинския план за развитие. За постигане на публичност и прозрачност докладите след одобрението им от ОбС се публикуват на интернет страницата на общината.